

забезпечення цільовими коштами попередньо затверджених видатків (витрат). При цьому отримання запланованих цільових фінансових ресурсів (бюджетних коштів за загальним фондом, бюджетних коштів за спеціальним фондом) є основою результативної господарської діяльності (в тому числі виконання цільових бюджетних програм).

Список використаних джерел

1. Боголіб, Т. М. Ринкова модель ВНЗ : [монографія] / Т. М. Боголіб. – К. : Міленіум, 2007. – 264 с.
2. Бурденюк, Т.Г., Свірський, В.С. Теоретичні засади фінансового механізму / Економічний аналіз: збірник наукових праць. – Тернопіль. – «Економічна думка». – 2012. – С.201-206
3. Бурденюк, Т.Г. Експертна діагностика зовнішнього середовища установ державного сектору економіки / Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали III міжнар. наук.-прак. конф. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – с. 142-144
4. Жукевич С.М. Фінансовий аналіз в управлінській інформаційній системі: суть, значення, основні напрями здійснення / Облік, економіка, менеджмент: наукові нотатки / Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 4. – Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2014. – С. 127-134.
5. Лучко, М. Р., Жукевич, С. М., Фаріон, А. І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016 – 450 с
6. Сафонова, В. Є. Економічна стійкість вищого навчального закладу як чинник підвищення його конкурентоспроможності / В. Є. Сафонова // Вісник економічної науки України. – 2010. – № 2. – С. 133–137.

Ромашко О. М.

к.е.н, доцент кафедри обліку та оподаткування

Закревська О. Ю.,

аспірантка кафедри обліку та оподаткування

Київський національний торговельно-економічний університет,

м. Київ, Україна

АНАЛІТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ КОНТРОЛЮ ПОТОЧНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Важливою складовою фінансово-економічної діяльності суб'єкта господарювання є розрахунки з його контрагентами, серед яких значна частина належить розрахункам з дебіторами. Основу процесу забезпечення безперервної діяльності підприємств складають грошові потоки, що підтверджують сплату коштів як дебіторами, так відповідно і перерахування коштів кредиторам підприємства. І в разі недотримання термінів платежів відбувається зниження ділової активності, скорочення ресурсів підприємства та має негативний вплив на покупну спроможність підприємства.

Сучасний етап формування ринкових відносин відзначається диверсифікованістю практично всіх галузей економіки, високою невизначеністю та зростаючою динамікою постійних змін у зовнішньому оточенні суб'єктів господарювання. Під впливом посилення конкурентних відносин, стрімкого розвитку і застосування більш сучасних технологій, комп'ютерних інформаційних систем та інших зовнішніх і внутрішніх факторів суб'єкти господарювання перетворюються у більш складні господарюючі економічні системи. За таких умов для забезпечення стабільного становища підприємства необхідно постійно

удосконалювати механізм і процес управління. В системі управління однією з основних фундаментальних функцій є контроль, так як він забезпечує достовірність і повноту поточної і звітної економічної інформації, яка є основою для прийняття управлінських рішень.

З врахуванням нагальності проблеми, одним із головних завдань контролю є постійний моніторинг розмірів дебіторської та кредиторської заборгованості, строків погашення, аналіз їх структури та забезпечення оптимального співвідношення між сумами цих двох об'єктів обліку. У зміцненні фінансового стану і платоспроможності підприємств значна роль належить контролю за станом розрахунків, динамікою дебіторської і кредиторської заборгованості.

Контроль розрахунків за поточною дебіторською заборгованістю, для постановки його мети, необхідно розглядати з огляду на його поділ на зовнішній контроль і внутрішній контроль.

До зовнішнього контролю можна віднести: зовнішній аудит розрахунків за поточною дебіторською заборгованістю, який є складовою частиною зовнішнього аудиту. До мети зовнішнього аудиту розрахунків за поточною дебіторською заборгованістю можна віднести отримання від аудитора незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації про розрахунки за поточною дебіторською заборгованістю.

Внутрішній контроль, як правило, призначений обслуговувати інтереси керівництва підприємства. Своєчасність та повнота розрахунків за поточною дебіторською заборгованістю є важливим показником, який має важливе значення на фінансовий стан підприємства. До мети внутрішнього контролю розрахунків за поточною дебіторською заборгованістю можна віднести ефективне використання фінансових ресурсів, що сприятиме підвищенню ліквідності та платоспроможності підприємства. Як і в зовнішньому контролі, для внутрішнього контролю є важливим дотримання законодавства, що стосується проведення розрахунків. Внутрішній контроль є підґрунтям для зовнішнього контролю, оскільки однією із обов'язкових процедур зовнішнього аудиту є оцінка внутрішнього контролю на підприємстві, до якого входить також внутрішній контроль розрахунків за поточною дебіторською заборгованістю [1].

Контроль дебіторської заборгованості, у тому числі і поточної, слід розглядати як окремий об'єкт аудиторської перевірки. Повинні бути визначені: мета перевірки, завдання перевірки, етапи перевірки, якісні характеристики аудиторських процедур, методика проведення.

Проте, незважаючи на велику кількість наукових праць стосовно контролю, питанням контролю дебіторської та кредиторської заборгованості не приділяється достатньої уваги, а розглядаються зазвичай лише загальні питання проведення контролю на підприємстві.

При проведенні як зовнішнього так і внутрішнього контролю поточної дебіторської заборгованості важливим є застосування аналітичних процедур. Використання аналітичних процедур регламентує Міжнародний стандарт аудиту № 520 «Аналітичні процедури». Відповідно до МСА 520 сутність аналітичних процедур полягає в аналізі важливих відносних показників і порівнянь, включно з подальшим дослідженням відхилень та взаємозв'язків, які суперечать іншій інформації стосовно справи або мають відхилення від очікуваних величин [2].

У контрольному процесі як у цілому, так і контролі поточної дебіторської заборгованості застосування аналітичних процедур дозволяє знайти вузькі місця та підвищити його ефективність. і визначити ділянки, які потребують контролю.

Проведення аналітичних процедур дає аудитору значний обсяг необхідної йому інформації і при цьому потребує набагато менше витрат, ніж проведення детального тестування.

Перевіривши стан поточної дебіторської заборгованості на якісні аспекти тверджень фінансових звітів, до яких відносяться: існування, права та зобов'язання, наявність, повнота, оцінка вартості, вимірювання, подання та розкриття інформації, необхідно провести аналітичні процедури [3].

Н.І.Дорош визначила, що методика аналітичних процедур включає:

- визначення інформаційної бази;
- визначення методів аналізу;
- проведення аналітичних процедур;
- оцінка результатів [4].

Слід зазначити, що мета проведення аналітичних процедур поточної дебіторської заборгованості повинна базуватися на потребах користувачів фінансових звітів. Аналітичні показники поточної дебіторської заборгованості розглядаються в контексті аналізу інших об'єктів, а між тим поточна дебіторська заборгованість заслуговує особливої уваги користувачів.

Новицька Н.В. доводить, що методологія проведення аналітичних процедур та їх результати повинні розкривати взаємозв'язок між інформацією про стан дебіторської заборгованості за звітний період, загальним напрямком зміни суми дебіторської заборгованості, ефективністю управлінських рішень, що надає змогу користувачам оцінити результати діяльності суб'єкта господарювання та спрогнозувати свої рішення на майбутній період [5].

Мета аналітичних процедур поточної дебіторської заборгованості полягає в оцінці рівня, структури, динаміки, стану поточної дебіторської заборгованості, оцінка ефективності інвестування в поточну дебіторську заборгованість фінансових ресурсів.

На всіх етапах контролю при проведенні аналітичних процедур використовують різну інформаційну базу, яка дозволяє отримати докази різного ступеня надійності, але основними джерелами інформації для виконання аналітичних процедур щодо поточної дебіторської заборгованості є фінансова звітність, примітки до фінансових звітів, дані синтетичного та аналітичного обліку.

Зміст аналітичних процедур розкривається через: аналіз загальної структури дебіторської заборгованості та її динаміки; структури та динаміки простроченої дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги; аналізу якості дебіторської заборгованості; аналізу відносних показників; аналізу кредитної політики [5].

Результати проведення аналітичних процедур контролер фіксує у своїх робочих документах, у яких необхідно навести інформації про поточну дебіторську заборгованість конкретного суб'єкта господарювання, розкривається інформація за окремими ознаками класифікації поточної дебіторської заборгованості, окремими її групами, а також здійснюються розрахунки щодо поточної дебіторської заборгованості та впливу її розмірів на показники діяльності та фінансовий стан підприємства. Матеріал результатів аналітичних процедур найкраще презентується за допомогою різних видів аналітичних таблиць, схем, діаграм, у яких відображається інформація про динаміку, структуру поточної дебіторської заборгованості та її стан на дату проведення контролю. При проведенні контролю поточної дебіторської заборгованості розраховується багато показників, але найбільш точно ці показники були охарактеризовані Новицькою Н.В. і до основних показників аналітичних процедур відносять: оборотність дебіторської заборгованості; період погашення дебіторської заборгованості; середній період інкасації дебіторської заборгованості; коефіцієнт простроченої дебіторської заборгованості; частка дебіторської заборгованості в загальному обсязі поточних; ефект, отриманий від інвестування засобів в дебіторську заборгованість по розрахунках з покупцями та замовниками; коефіцієнт ефективності інвестування засобів в дебіторську заборгованість; якість дебіторської заборгованості [5].

В подальшому показники, які характеризують стан дебіторської заборгованості за результатами проведених аналітичних процедур, використовуються менеджерами різних рівнів управління для визначення основних завдань політики управління дебіторською заборгованістю, яка є складовою управління підприємством в цілому.

Список використаних джерел

1. Гуцаленко, Л. В. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб. / Л. В. Гуцаленко, М. М. Коцупатрий, У. О. Марчук – К.: ЦУЛ, 2014. – 496 с.
2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2010 року, частина 1 / Пер. з англ.: Ольховікова О.Л., Селезньов О.В., Зеніна О.О., Гик О.В., Біндер С.Г. – К.: «Видавництво «Фенікс», 2010. – 842 с.
3. Аудит: підручник / М.О.Никонович, К.О.Редько; за ред. Є.В.Мниха. – К.: Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2014. – 748 с.
4. Дорош, Н. І. Аудит методологія і організація / Н.І.Дорош: монографія. – Київ, «Знання», 2001. – 402 с.
5. Новицька, Н. В. Аудит як процедура контролю за станом платіжної системи суб'єкта господарської діяльності / Н. В. Новицька // Економічний часопис – XXI. – 2012. – №3-4.

Саченко С. І.

к.е.н., доцент,

кафедра аудиту, ревізії та аналізу,

Тернопільський національний економічний університет,

м. Тернопіль, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ

Внутрішньогосподарський контроль – це система способів і прийомів, які використовуються на підприємстві відповідними службами (якщо такі організовані) чи посадовими особами з метою забезпечення належного збереження та ефективного використання ресурсів [5].

Особливе значення має внутрішньогосподарський контроль на тих підприємствах, котрі в процесі виробництва використовують значну кількість матеріальних цінностей та грошових коштів. Іншими словами, внутрішній контроль є необхідний особливо для тих суб'єктів господарювання, у яких значними є суми виробничих витрат.

Контроль у системі управління промисловим виробництвом повинен зайняти належне йому місце та служити забезпеченню виконання наступних завдань:

- збереженню майна та грошових коштів;
- підвищенню ефективності використання наявних ресурсів;
- пошуку внутрішніх резервів зростання ефективності діяльності;
- запобіганню розкрадань та псування цінностей тощо.

Цілком справедливою є думка Кочеріна Є.А., що поняття “контроль в управлінні” може розглядатися в трьох основних аспектах:

- як систематична та конструктивна діяльність керівників, органів управління (тобто контроль як діяльність);
- як кінцева стадія процесу управління;
- як невід'ємна складова процесу прийняття та реалізації управлінських рішень [3, с.13].